

Konserwacja figury Najświętszej Marii Panny

Czersk, grudzień 2011

Towarzystwo Opieki nad Zabytkami
Oddział Czersk

Figura przydrożna – Najświętsza Maria Panna – powstała w maju 1858 roku. Usytuowana jest w Czersku u zbiegu ulic Królowej Bony i Mostowej. Stoi na usypanym z ziemi i kamieni pagórku, otoczona metalowym ogrodzeniem. Została ufundowana przez rodzinę Mazurkiewiczów z Czerska.

Zabytek położony na terenie układu urbanistycznego Czerska, wpisano do rejestru zabytków nieruchomych decyzją z 15 września 1999 roku.

Podczas wichury w 2010 roku figura Madonny spadła z cokołu i rozbiła się na kawałki. W tym samym roku na prośbę członków Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Oddział Czersk, pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie sporządzili protokół uszkodzeń. Ze względu na bardzo dużą wartość zabytkową obiektu zalecono jak najszybsze przeprowadzenie prac konserwatorskich. Niewykonanie tych prac groziło utratą cennego obiektu zabytkowego. Aby uratować zabytek będący świadectwem zaangażowania mieszkańców Czerska w życie kulturalne i religijne, decyzja taka zapadła.

Barbara Jabłońska

Prezes Oddziału TOnZ w Czersku

Naprawa konserwatorska

Rzeźba (wykonana z wapienia pińczowskiego), jak i postument (wykonany z piaskowca drobno- i gruboziarnistego), jest dziełem rzeźbiarza Adama Zeltt'a. Artysta ten w owych czasach mieszkał w Warszawie. Rzeźba uległa poważnym uszkodzeniom mechanicznym przy upadku z cokołu. Nastąpiło fizyczne rozfragmentowanie samej figury Madonny.

Jak wiadomo, wapień jest materiałem dość miękkim, a z moich oględzin podczas scalania figury wynika, iż była już wcześniej mocno uszkodzona mechanicznie. Nosi ślady ostrzelania podczas działań wojennych, które z pewnością przyczyniły się do jej przełamania na wysokości kolan. Na tej wysokości widać wyraźnie, iż była klejona zaprawami cementowymi, a w brakujące miejsca powstawiano kawałki cegieł. Działania takie powodują wewnętrzną degradację struktury kamienia, gdyż warstwa cementu zatrzymuje proces uwalniania wody. Tak więc wszystkie elementy cementowe należało ostrożnie oddzielić tak, aby ocalić możliwie najwięcej materiału rodzimego. Następnie w miarę precyzyjnie złożyć wszystkie elementy rzeźby w całość tak, aby jak najbardziej przywrócić jej oryginalną formę. Postument piaskowcowy był ewidentnie znacznie mocniej ostrzelany w trakcie działań wojennych (szczególnie jego tylna, jak i boczne ściany) niż wyżej opisywana figura NMP, lecz po wojnie wszystkie uszkodzenia postrzałowe „zalepiono skrupulatnie” mocną (tłustą), zaprawą cementową, miejscami wręcz klejem cementowym, co z upływem czasu skutecznie zniszczyło kamień „od środka”. Najbardziej ucierpiała dolna część postumentu.

Celowo pozostawiłem widoczne ślady działań wojennych, gdyż dziś inaczej niż zaraz po wojnie, mają one inny wymiar natury historycznej. Miejsca po kulach i szczeliny w kamieniu są dobrze

zabezpieczone kitami na bazie zapraw mineralnych i kilkakrotnie zaimpregnowane preparatem hydrofobowym firmy KIME, tak aby czynniki atmosferyczne nie niszczyły struktury kamienia.

Robert Piotr Ożerski

Prace konserwatorskie wykonał Robert Piotr Ożerski z pracowni konserwatorskiej: TALENT ANTIKA KONSERWACJA ZABYTKÓW, Bogusław Kornecki, ul. Krucza 19/16, 00-525 Warszawa

Czersk był najstarszym ośrodkiem chrześcijaństwa na południowo-zachodnim Mazowszu. Pierwszy kościół zbudowano tu na przełomie XI i XII w. Była to świątynia pod wezwaniem Św. Piotra. Usytuowano ją w centralnej części grodu. Na podgrodziu wczesnośredniowiecznego Czerska usytuowany był drugi kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny.

Prócz kościoła grodowego i przypuszczalnie drugiego na podgrodziu, parafialnego – na Poświętnym i przy ul. Wareckiej, istniała w Czersku w końcu XIII i na początku XIV w. tradycja czwartego kościoła zniszczonego może już w XII w. – obejmuje ona obszar ziemi zwany Kościeliskiem. Kościół ten stanowiący najstarszy załęcz parafii czerskiej usytuowany był albo na Poświętnym, albo poniżej skarpy, blisko jeziora. Może śladem tradycji miejsca owego kościoła są ciosy wapienne i cmentarz z XII w. na Poświętnym lub przydrożna kapliczka stojąca przy starej drodze idącej wzdłuż podnóża skarpy.

Istniejącą do dziś świątynię wzniesiono w latach 1805–1806 kosztem rządu pruskiego, który na zasadzie jednostronnej decyzji przejął na własność wieś Linin, należącą dotychczas do kościoła czerskiego. Wieżę dobudowano kosztem sukcesorów generała Ignacego Mazurkiewicza w 1868 r.

Edward Chłopicki, pisarz, podróżnik i publicysta w swojej *Wiosennej wycieczce w Czerskie*, tekście opublikowanym w 1871 r. na łamach czasopisma warszawskiego *Kłosa*, tak napisał na temat kościoła parafialnego w Czersku: *Po spędzeniu z gościnnym proboszczem godzinki czasu na pogawędce, udaliśmy się oba na mia-*

sto. Od kościoła zaczęliśmy najprzód. Mały ten, murowany, za rządów pruskich w 1806 r. przez króla Fryderyka fundowany kościółek, stoi na jednym z przedziałów zamkowego wzgórza. Do niedawnych czasów był on budynkiem nie noszącym żadnej zewnętrznej domu bożego cechy; w tym zaledwo roku ukończoną została przymurowana z frontu kryta blachą dzwonnica i ozdobiła kościół ten nie mało. Fundatorem tego kosztownego przybudowania był jeden z miejscowych współdziedziców, przybysz ze stron zaniemeńskich, senator Mazurkiewicz. Pod tą to wieżycą i prochy zmarłego już obecnie fundatora umieszczono w katakumbie.

Obecnie w kościele w Czersku znajduje się epitafium generała Ignacego Mazurkiewicza, zmarłego w 1867 r., z czarnego marmuru, ozdobione herbem Łabędź.

na podstawie tekstu E. i Wł. Bagieńskich
Historia Wokół Nas, Co i jak (nr 64) 3/2004

Kurjer Warszawski, 24 lipca, 5 sierpnia, Rok 1856

Adam Zeltt, Rzeźbiarz, przeniósł swe mieszkanie z Nru 1254 przy ulicy Nowy-Świat, pod Nr 2673b przy ulicy Dziekanka, obok Karmelitów bosych na Kraków: – Przedmieściu. Przyjmuje wszelkie obstalunki na roboty rzeźbiarskie: z drzewa, z kamienia ciosowego, marmuru, z kości słoniowej i alabasiru, tak figuralne, jako też i wszelkie ornamenta, które z wszelką akuratnością, należyty gustem i trwałością, na każde żądanie tak jak dotychczas, wykonywać będzie, i poleca się z temiz względem Publiczności. Wykonał rzeźbę w 1858 roku Najświętszej Marii Panny w Czersku na zamówienie gen. Mazurkiewicza

Kurjer Warszawski (red. Stanisław Bogusławski) 1867 nr 116

W dniu wczorajszym zakończył życie Jenerał–Lejtnant, Senator, Ignacy Mazurkiewicz. Pozostała Familja, zaprasza w dniu jutrzejszym na Nabożeństwo żałobne, o godzinie litej z rana, do Kościoła parafjalnego Śgo ALEXANDRA, a następnie na wyprowadzenie zwłok, o godz: 5tej po południu, do rogatek Mokotowskich, które przewiezione zostaną i złożone w grobie familijnym, w mieście Czersku. (7,091)

Zdjęcia: Jarosław Jabłoński

Opracowanie i druk: Studio Furia

FUNDATORZY KONSERWACJI:

Towarzystwo Opieki
nad Zabytkami
Oddział Czersk

Powiat
Piaseczyński

Mondi Solec Sp. z o. o.

Mondi Solec Sp. z o.o. jest producentem opakowań elastycznych w technikach rotograwiury i fleksografii w oparciu o folie z tworzyw sztucznych, papier i aluminium do zastosowania bezpośrednio na maszynach pakujących. Dostarcza swoje produkty do klientów z wielu segmentów, przede wszystkim z branży spożywczej (np. słodycze, ciastka, mrożonki, kawa), ale także kosmetycznej, detergentów i karmy dla zwierząt. Zakład powstał w 1996 roku, jako jedna z fabryk nowo powstałej grupy Cofinec, od roku 2000 właścicielem fabryki jest międzynarodowy koncern Mondi (do 2004 roku pod nazwa Frantschach). Firma posiada certyfikaty ISO 9000: 2000, HACCP oraz BRC/IOP, co umożliwia ekspansję na najbardziej wymagające rynki Europy.

Wyposażeni jesteśmy w maszyny do druku i konfekcji opakowań:

- 2 maszyny roto do 10 kolorów,
- 1 maszyna roto do 9 kolorów,
- 1 maszyna flexo do 8 kolorów,
- 2 maszyny do laminacji w technice rozpuszczalnikowej i bez rozpuszczalnikowej,
- 5 maszyn do cięcia folii
- mieszalnia farb z dyspenserem

Mondi Solec Sp. z o. o.

Solec, 05-532 Baniocha, Polska

Tel.: +48 (22) 701 90 00

Fax: +48 (22) 701 90 91

www.mondigroup.com

mail: office.solec@mondigroup.com